

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

לאו משום דחוקתו בדוק. תימה מאי ס"ד דלי בחוקתו דדוק אס כן מה נריך לאמירה דהני כלל ואומר ר"י דמירי כגון שבעל הבית בעיר אע"ג דחוקתו דדוק כיון דלתימה בעיר נריך לישאל הימנו^א ולהכי מהני אמירה דהני דלא שאלין^ב אע"ג

דגבי טבל סמנין אחזקת חבר ואין נריך אפילו לישאל^ג היינו משום דכיון ששולח לו לאכול^ד מסתמא תיקנה שלא יבא לידי מכשול אצל גבי דזיקה אפילו לא יהיה דדוק לא יהיה כל כך מכשול לכך נריך לישאל אס הוא צעיר ומסיק אי חזקתו דדוק כל הבתים בחזקת דדוקין מיבעי ליה וממילא דיעינן דלמירה דהני מהני ואין נריך לישאל הימנו אפילו אס הוא צעיר^ה ועוד פירש ר"י דס"ד דליירי דלמרי הני לא היה דדוק ואנן דדקנו דלי חזקתו דדוק מהימני מנו דלי בעי שמקי^ו אצל אי אין חזקתו דדוק אמאי מהימני ופריך אי הכי כל הבתים בחזקת דדוקין מיבעי ליה דממילא דיעינן דמהימני

בגמגו: **מדאורייתא** בבישול בעלמא סני. פי' בקונטרס מדכתיב משציתו ולא כתיב תצטרו אלמלא השצתה בלב היא וקשה לר"י דהאי השצתה הצעירה היא ולא ציטול דתינא צשמעתין רע"א אין נריך הרי הוא אומר תשציתו ומנינו להצצורה שהיא אז מלאכה^ז ועוד דמשציתו אמרינן לקמן מאך חלק שהוא משש שעות ולמעלה ואחר איסורא לא מהני ציטול^ח ואומר ר"י דמדאורייתא צציטול צעלמא סני מוטעם דמאחר צציטולו הוי הפקר^ט וילא נרשותו ומותר מדאקמרינן אצל אמה וראה של אחרים ושל גבוה והא דלמרינן צנדרים (דף מה.) הפקר צפני שלשה מדאורייתא אין נריך: **הימנוהו** רבנן בדרבנן. אף על גב דכל דבר שהוא צידס מהימנינן להו לנשים ועבדים ואפילו מדאורייתא דמעשים בכל יום שאנו מאמינים לנשה ועבד על השחיטה ועל הניקור^י וצפ" המזיר (כתובות עב.) גבי מאכילתו שאינו מעושר

משמע שסומך עליה לענין חלה ומעשר^{יא} מכל מקום גבי דזיקת חמץ אע"ג דצידס מ"מ אי הוי מדאורייתא לא מהימנינן להו משום דליכא טירחא תירחא ונריך דקדוק גדול כדמוכח צירושלמי שפירש מפני ששנים עלולות הן^{יב} ותחומין דרבנן מהימנינן להו לנשה ועבד ולא קטן מדתינא צפ" כיצד מעבדין (עירובין נח: ושם) אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנת לומר עד כאן תחום שבת אצל קטנים לא דגריעי טפי מדחשיב להו צשמעתין צסוף וצפרק שני דכתובות (דף מה: ושם) אלו נאמנים להעד צגודלן מה שראו צקוטנן עד כאן היינו מהלכין צצבת משמע אצל צקוטנן לא היינו משום דתחומין אין צידס כלל לכך אין נאמנים כמו צצדיקת חמץ^{יג}:

המשביר בית לחבירו בחזקתו שהוא ברוך. נראה לרש"י דבשלישה עשר איירי צצארצעה עשר על המשכיר לצדוק^{יד}: **ובתיב** אך ביום הראשון תשבייתו. פי' הקונטרס מדמחייב ציום הראשון הצצצת מכלל דמקתמו מותר^{טו} ואין נראה לר"י דהא צצציתו הצצצרה היא ולא צוה הכתוב לצורפו אלא לאחר איסורו^{טז} ועוד אי ממשמעות דיום ראשון משמע מקלמא מותר מה נריך לאך חלק מיהו לנישנא שני שפירש הקונטרס דא"ך ח"ך צצצ"ס צצט"ע אמי שפיר ונראה לר"י דמייחורה דקרא קדריש^{טז}

חמשה עשר צביעור. (ה) הוי מצי לשנויי ציום כתיב^{טז} דלמשני צצמון וכי נמי משני דליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ לא נריך לקרא דמיימי צצצת ימים שאור לא ימלא דמליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ יכול לדרוש הכל כמו שדורש רבי יוסי (הגלילי) לקמ"ט: דהא

דקסבר. האי תנא: הכל חבירין אצל דזיקה. ואפילו עם הארץ וצדבר שהוא מוחזק חבר מחזקינן ליה שלא עבר זמנו עד שעשאוהו: דתינא חבר. הנאמן על המעשרות ומת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הן בני יומן שנתמרחו היום הכי הן בחזקת

ממוקנים דודאי לא ילא מתחת ידו עד שגמר כל מצותו והכא נמי כיון דאף עמי הארץ חבירין הן על הצדיקה חזקתן שצדקוהו: וממאי דהא דקמני נאמנין טעמא משום דהכל חבירים הם אצל דזיקה דלמא אין עמי הארץ חבירים על כך וטעמא משום דקאמרי הני אלו ראוי שצדקו: **כל הבתים בחזקת דדוקים מיבעי ליה.** למינא ולא הוה למיתליה צצמירה דהני. ומקשינן אלמא דמתלא צצמירה ודאי ליכא למידק הא לא אמרי לא אס כן מאי קא מיבעיא לך תיפשוט מינה דאין חזקתו דדוק. ומשני מהא ליכא למידק למיפשט מידי דליכא לאוקמא לאס כגון דמוחזק לן צצצא ללא צדק כגון שראינוהו טרוד או ילא מצעד יוס לדך ואמרי הני אנתנו צצדיקוהו: צצציטול צעלמא. דכתיב משציתו^{יז} ולא כתיב תצטרו והשצתה דלב היא הצצצתה: צצצצנן. הימנוהו רבנן צצצצא דליתא אלא מדרצנן דהס הצצצרו והס המירו לקמון צצצצרתן של אלו וכח צצצציהם להאמיננס צצצצדי דלאו דאורייתא: מי הוי מקח טעום.

ואס צא השוכר לחזור צו על ידי עלילותיו ולומר לא כך שכתבי ואין תנאי שלנו קיים מהו לחזור: לא מצעיא היכא דלא יבצי אגרא. לאחרים וצדקי אלא כל איש ואיש צצצק את צצמו דלא מצי למימר ליה מקח טעום דלס הייתי יודע שאינו דדוק לא הייתי שוכרו דודאי ניחא לאנייש למעצד מצוה צצצציה ואי נמי הוה ידע דלא צצצק לא היה מניחו צצצק: אלא אפילו צצצצתא. דנהיגי כל בני העיר לשכור צצצקין כל איש צצציתו דליכא השתא חסרון כיס אפילו הכי אי ידע ציה אמתול דלא צצצק לא הוי הדך ציה דניחא ליה דהא

כו' והאי דקא דהר ציה משום מלתא אחריתי היא דלשכח צצצתא אחריתי דשפירא מיינה: סנן הסס גרסינן ואף על גב דצצצצקין היא: ושורפין צצצצתה שש. ולא ימתין עד תחלת צצצצ שעה שאור אסור מן התורה לפי שאדם טועה צצצצות^{יח}: ר' יהודה אומר. טועה אדם יותר מכאן ונריך להתרחק מן העצירה יותר ולא יאכל מסוף ארצו ולמעלה: סולין. לא אוכלין ולא שורפין כלומר אין נריך לשרוף ומאכיל הוא לצהמנו כל חמש אצל הוא לא יאכל: דכיוני עלמא מיהא חמץ משש שעות ולמעלה אסור. מן התורה דאי לא מיתסר עד אורתא לא הוו גורי ציה דבין יממא לליליא לא טעו אינשי: צצצצת ימים שאור לא ימלא צצצצתים. אפילו שעה אחת צצצת ימים וכתיב אף ציום הראשון תשציתו הרי שעה צו שעה אחת: הא כיצד לרבות נר'. דעל כרחיך האי הראשון ראשון קודם לכל שבעה קאמר דהיינו ארצוהו עשר: ואימא לרבות ליל חמשה עשר. שלא ימתין עד הצוקר והכי קאמר אף צצצצת יום הראשון מילד תשציתו דאי משצעת ימים הוה אמינא ימים אין לילות לא: השצתה

ועוד מדכתיב אף ודרשינן לקמן אף חלק פריך: **ואימא** לרבות ל"א חמשה עשר צביעור. (ה) הוי מצי לשנויי ציום כתיב^{טז} דלמשני צצמון וכי נמי משני דליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ לא נריך לקרא דמיימי צצצת ימים שאור לא ימלא דמליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ יכול לדרוש הכל כמו שדורש רבי יוסי (הגלילי) לקמ"ט: דהא

(א) לקמן ט. ע"ז מא':
(ב) נדה טו: (ג) [לקמן י. א.]
(ד) צ"מ ט: כסדרות יח:
(ה) [מ. ט.] (ו) [לקמן יא: דף כא., ט.] (שמות צ"ג.) (ז) [בשעה.]
(ח) [וע"ע מוספות עירובין לא: ד"ה כאן ועוד שם טז. ד"ה ומחומין.] (ט) ע"ן מהרש"ל. (ט) [דף ה.א.]

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאר לא יקוצא צבתיכם פי כל אכל מוחצת ונכרחה הפש הווא מעדת ישראל בגר ובאורח הארץ: שמות יב יט
2. שבעת ימים מצות האכילתו אויב דראשון משביתו שאר מוחצת פי כל אכל חמץ ונכרחה הפש הווא משראל מיום דראשון עד יום השבעת: שמות יב טו

מוסף תוספות

א. דכל היכא דאפשר לן לברורי מלמא מברין. ח"י ה"ר. ב. דעדות מהני כמו שהיה אומר דבזוקה הווא מוס' ר"ס. ג. אס שולח לו לחבירו פירות. מוס' שאנן. ד. שהדבר מוכן למכשול לאכול שלכך שולח לו. שס. ה. דמלתא דפשיטא הווא כיון דחזקתו בדוק. מוס' ה"ל"ש. ו. והוי מחזקינן ליה בחזקת בדוק. מוס' שאנן. ז. אלמא פשיטא ליה דתשבייתו דקרא היינו הצצצתה. מוס' ה"ל"ש. ח. [וכן] אמרן (ו.) דלאו ברשותיה קאי ולא מצי מבטל ליה. מנצ"ן. ט. דביטול היינו הפקר. מוס' ה"ל"ש. י. קודם שצצצו בידם לשעוהו על ידו או ע"י אחר ונאמן בו מטעם זה כמו שעד אחר נאמן באיסורין מטעם זה. מוס' ה"ל"ש תמותנת. יא. וה"נ בידו הווא. מוס' ר"ס. יב. פי' ואינו יכולות לטבול טורח בדיקה. שס. יג. [וכן] חל החיוב על המשכיר ובלא מקח טעות נמי על המשכיר לברוק. מוס' ר"ל. יד. דהא צריך להשנות שעה אחת כשמבטרו. מוס' ר"ס. טו. דקודם איסורו למה צוה לשורפי יאכלנו או ימכרו, וא"כ לא קשה קראי אהרין, דצוה המקום שלא ימצא שאור בבית כל ד' אלא יוציא מן הבית קודם שיתחילו ד' הימים, ואידך קרא קאמר שאם לא הוציאו מן הבית, ביום הראשון ישרפנו, כמו שצוה הכתוב לשרוף נותר בשעת איסורו. מוס' ה"ל"ש. טז. דהרי מצי מבתיכם אך תשבייתו שלא צוה הכתוב לשרופי אלא לאחר איסורו. שס. יז. דמשמע שבא לרבות יום ולא לילה. מוס' ר"ס.

גליון הש"ס

גמ' דניחא ליה לאניש לקיובי מצוה בממוניה. ע"י לקמן דף י"ג מוס' ד"ה גמנוניה: שם דברות י"ד לביעור. ע"י משנת הר"ן סימן כ"א:

מוסף רש"י

מגורה. גרין [לקמן ט.]. אפילו הן בני יומן. דנכרין הן שהיוס נתמרחו (שם.) ושורפין בתחלת שש. ורע"ג דכל שעתה ששית מדאורייתא שיהא גזיר רבנן עלה דלמא טעי וספור על השצצתה שאר ששית, אלא ההמנינן לא טעי למימר על השצצתה שאר חמשה יומות (לקמן י"א.) ותולין כל חמש. ואינו אוכל דעיי וספור על שצצצתה שאר חמשה יומות ומיהו לצרוף אלו נריך ומאכיל לצהמנו, אלא ששית אף צצצתה אסור מדרצנן גוריה משום שצצצתה (שם.)

רבינו הגנאל

המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ומצא שאינו בדוק, כי האי גונא מקח טעות הוא או לא. ופשיטא אבי דלא הוי מקח טעות דניחא ליה לאניש למעבד מצוה בממוניה וכל שכן בגופיה. וכולי עלמא חמץ בי"ד משש שעות ולמעלה אסור מדאורייתא מנא לן. ופשיט לה אבי הכן בהאי טעמא, והאי דאביי שייכא בורי' יוסי הגלילי כדביעין למימר לקמן. שנאמר שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשבייתו שאור מבתיכם. ואי אפשר לומר זה ביום הראשון ביום טוב הראשון הוא, וביום ההוא אחר אוכל מצוה ומשבת שאור, שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, ואי אפשר לומר נמי השבתת שאור לילי ט"ו הוא, משום דביום הראשון תשבייתו שאור כתיב ולא בלילה. שמענין דזה ביום הראשון קודם יום טוב הראשון הוא.